

Jan Saarela

De förmögna finlandssvenskarna? *

Flera studier har visat att svenskspråkiga och finskspråkiga i Finland skiljer sig åt på arbetsmarknaden. Finlandssvenskar arbetar delvis inom andra näringsgrenar än finskspråkiga, de har en högre benägenhet att vara privatföretagare, och en lägre arbetslöshetsgrad (Saarela och Finnäs 2003a; 2003b; Saarela 2003). Det finns också socioekonomiska skillnader mellan de två grupperna. Bland annat är andelen personer med högskoleutbildning och tjänstemän större, medan skilsmässorisken är lägre, i den svenskspråkiga befolkningen (Saarela och Finnäs 2003c; Finnäs 1997a; 2003).

Med detta som bakgrund är det ganska naturligt att förvänta sig att det också skulle finnas skillnader i den ekonomiska situationen mellan de två befolkningsgrupperna. Detta är dock ett i det närmaste utforskat område. En allmänt rådande uppfattning är att finlandssvenskar är mer förmögna än finskspråkiga, vilket sannolikt har sitt ursprung i det faktum att de under århundraden dominerade den styrande överklassen i landet. Respektive språkgrupp bestod dock mestadels av vanlig jordbrukarbefolkning.

Resultaten av de få explicita jämförelser som tidigare har gjorts tyder på att svenskspråkiga har det ekonomiskt bättre ställt än finskspråkiga. Saarela (2002) har funnit att benägenhet att lyfta utkomststöd bland svenskspråkiga arbetslösa i Vasa stad är lägre än bland motsvarande finskspråkiga. Saarela och Finnäs (2003d) har visat att svenskspråkiga män i huvudstadsregionen har högre lön än finskspråkiga män. Hur det förhåller sig i fråga om andra ekonomiska faktorer och i andra regioner är dock inte känt.

Syftet med denna uppsats är att studera om svenskspråkiga i Finland är överrepresenterade bland personer som har det ekonomiskt bättre ställt. Huvudfrågan är hur språkgruppsfördelningen ser ut i den övre änden av välståndsfördelningen. Målsättningen är att ge en övergripande bild av situationen, vilken kan stå till grund för mer detaljerad och statistiskt mer avancerad framtida forskning.

Data och utgångspunkter

Data som utnyttjas bygger på Statistikcentralens longitudinella sysselsättningsfil (*Työssäkäyntitilasto*). Det stickprov som utnyttjas här är specifikt anpassat för att möjliggöra jämförelser av svenskspråkiga och finskspråkiga. Detta medför en geografisk begränsning till Svenskfinland, det vill säga till tvåspråkiga och enspråkigt svenska kommuner i landet, eftersom praktiskt taget alla svenskspråkiga i Finland bor i detta område.¹

En person betraktas som svenskspråkig ifall han eller hon har svenska som modersmål, och som finskspråkig ifall modersmålet är finska. Denna klassificering utgår ifrån det faktum att i offentliga register kan en person bosatt i Finland ha endast ett modersmål. Sålunda kategoriseras personer uppvuxna i tvåspråkiga familjer som svenskspråkiga ifall de har svenska som registrerat modersmål, och som finskspråkiga ifall de har finska som registrerat modersmål. Det finns dock ingen anledning att tro att analysresultaten här skulle vara känsliga för föräldrars val av modersmål för sitt barn (jmf. Finnäs och O'Leary 2003).

Urvalet är stratifierat och består av 20 procent av alla svenskspråkiga och fem procent av alla finskspråkiga som har varit bosatta i landskap med tvåspråkiga eller enspråkigt svenska kommuner någon gång under tidsperioden 1987-1999. En uppsättning sociodemografiska och ekonomiska variabler, samt detaljerad information om personernas arbetsmarknadssituation, finns tillgänglig. All information i data är på individnivå.

Det bör poängteras att jag jämför individer ur respektive språkgrupp som är bosatta i samma område. Det ligger utanför uppsatsens syfte att studera om det finns någon form av selektion av finskspråkiga individer, vilket skulle innebära att de som har flyttat in till Svenskfinland skiljer sig från dem som bor kvar utanför Svenskfinland. Använda data möjliggör inte denna typ av analys.

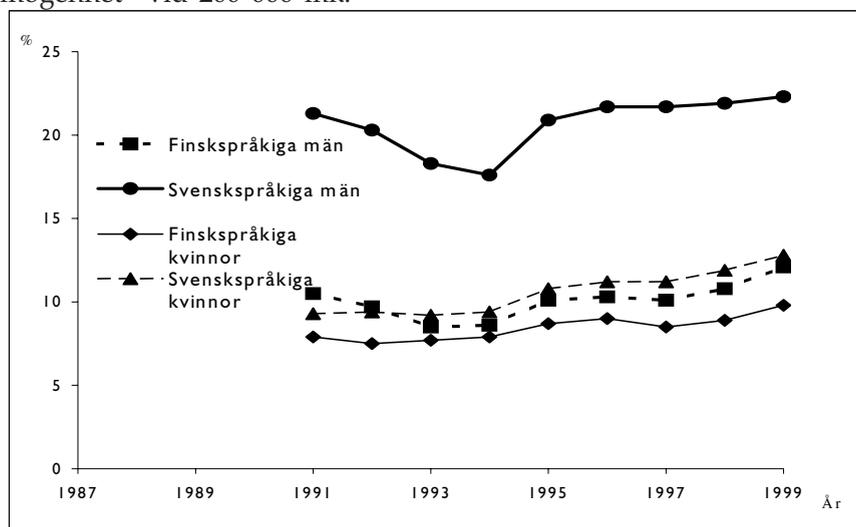
Tre indikatorer på ekonomisk framgång studeras: beskattningsbar förmögenhet beskattningsbar inkomst och bostadsägande. Förmögenhet betraktas i allmänhet som ett mindre volatilt och mer permanent mått på ekonomisk framgång än inkomst (Hao 2001), bland annat därför att det är mindre beroende av förändringar i näringsstruktur och konjunkturen. Detta argument stärks ytterligare av det

faktum att förmögenhet ofta går i arv. Eftersom jag är intresserad av att studera ekonomisk framgång i termer av välstånd torde förmögenhet och bostadsägande vara att föredra framom inkomst som indikatorer på god ekonomisk situation. För jämförbarhetens skull utför jag dock också likartade analyser med inkomst som indikator.

Indikatorerna analyseras separat, vilket dock inte utesluter att de skulle kunna inverka på varandra. Tidigare inkomst kan påverka nuvarande förmögenhet, medan bostadsägande kan medföra hög skuldsättning och därmed ha effekter på ackumuleringen av annan förmögenhet (jmf. Dietz och Haurin 2003).

Respektive indikator definieras helt enligt skattetekniska regler. Beskattningsbar förmögenhet (nettoförmögenhet) erhålls genom att totala förmögenhetstillgångar reduceras med skulder. Ifall skulderna överstiger tillgångarna är den beskattningsbara förmögenheten noll. Förmögenhet utgörs av fastigheter, kapitalplaceringar, fordon och dylikt. Den egna bostaden har också ett schablonmässigt beskattningsvärde, vilket beror av dess anskaffningsvärde, läge och ålder. Beskattningsbar inkomst utgörs av förvärvsinkomster, kapitalinkomster, företagarinkomster och naturaförmåner, reducerade med olika avdrag.

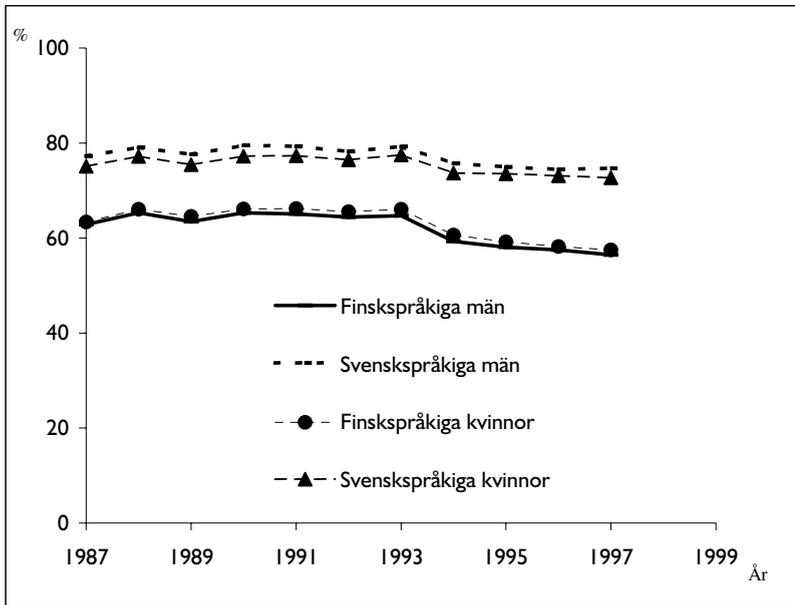
Jag begränsar studien till personer i arbetsför ålder. För att personer med hög förmögenhet respektive hög inkomst inte skall kunna identifieras i rådata är nivån inte känd för dem som befinner sig i översta decilen. Detta innebär att förmögenhet är högercensurerad vid dryga 350 000 mk och inkomst vid 150 000 mk, i 1999 års penningvärde. Eftersom analysen begränsar sig till åldrarna 16 till 65 år, är andelen personer med en förmögenhet över 350 000 mk dock endast 5,5 procent. Jag har därför valt att sätta gränsen för "hög förmögenhet" vid 200 000 mk.

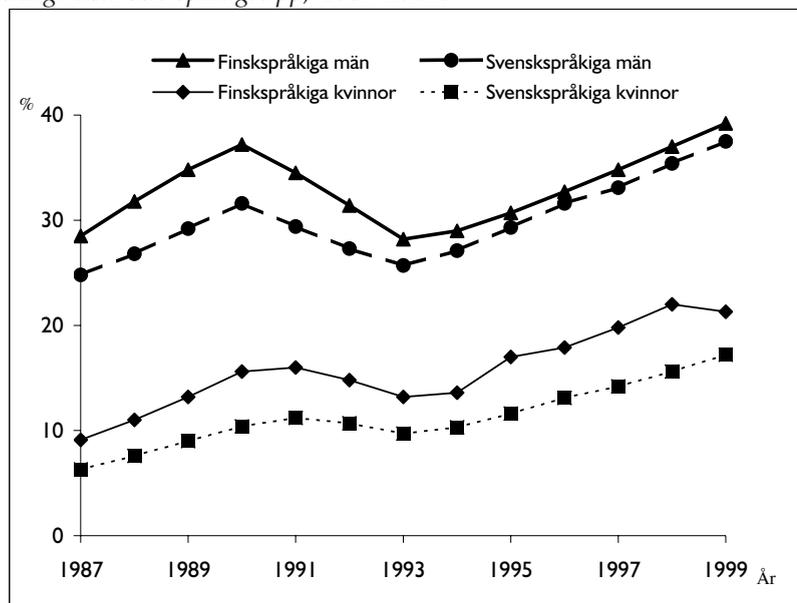
Figur 1. Andelen 16-65-åringar bosatta i Svenskfinland med en beskattningsbar förmögenhet över 200 000 mk (i 1999 års penningvärde) enligt kön och språkgrupp, 1991-1999.

Figurerna 1, 2 och 3 anger enligt kön och språkgrupp andelen 16-65-åringar bosatt i Svenskfinland, med god ekonomisk situation enligt de tre olika indikatorerna. Beskrivningen återger situationen från slutet av 1980-talet fram till slutet av 1990-talet, representerande år för vilka data är tillgängliga.

Figur 2. Andelen 16-65-åringar bosatta i Svenskfinland som äger sin bostad enligt kön och språkgrupp, 1987-1997.

Figur 3. Andelen 16-65-åringar bosatta i Svenskfinland med en beskattningsbar inkomst över 150 000 mk (i 1999 års penningvärde) enligt kön och språkgrupp, 1987-1999.

JAN SAARELA

Andelen personer med stor förmögenhet och andelen bostadsägare är betydligt större bland svenskspråkiga än bland finskspråkiga.² I det första fallet visar det sig att svenskspråkiga kvinnor till och med ligger över nivån för finskspråkiga män. I fråga om inkomst är situationen den motsatta: andelen personer med hög inkomst är större bland finskspråkiga än bland svenskspråkiga.

Det som observeras på aggregerad nivå är dock starkt beroende av bakomliggande faktorer. Majoriteten av finskspråkiga i Svenskfinland är bosatt i Helsingforsområdet där inkomstnivån är högre än i andra delar av landet. Svenskspråkiga är geografiskt mer utspridda över Svenskfinland och bor både i tätorter och på landsbygden. Många finskspråkiga i Svenskfinland är också inflyttade från andra delar av landet, medan svenskspråkiga i hög grad utgör den infödda lokalbefolkningen. Språkgrupperna skiljer sig också åt vad beträffar socioekonomiska och demografiska variabler som ålder och utbildning, och dessa skillnader tenderar att variera mellan regioner i Svenskfinland (Saarela och Finnäs 2003a; 2003b; Finnäs 2003).

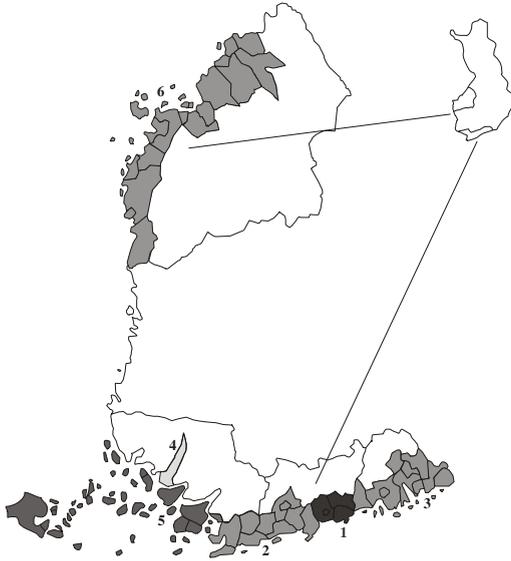
Jag har klassificerat boenderegion enligt huruvida en person bor i (1) Helsingfors, (2) Övriga Nyland, (3) Östra Nyland, (4) Åbo, (5) Övriga Åboland, eller (6) Österbotten. En mer detaljerad indelning har undvikits på grund av att vissa grupper skulle bli förhållandevis små. Den förstnämnda regionen åsyftar kommunerna Helsingfors, Esbo, Vanda och Grankulla. Med Övriga Nyland avser jag andra tvåspråkiga kommuner i Nyland. Östra Nyland omfattar alla tvåspråkiga kommuner i landskapet, samt Pyttis. Åbo utgörs av Åbo stad, medan Övriga Åboland inkluderar alla andra tvåspråkiga eller enspråkigt svenska kommuner i Egentliga Finland, samt landskapet Åland. Österbotten innefattar alla tvåspråkiga eller enspråkigt svenska kommuner i landskapet, samt Karleby. En detaljerad förteckning av kommunerna finns i figur 4, som också visar var de är belägna.

Under de senaste hundra åren har finsk inflyttning till Svenskfinland, i synnerhet till Helsingforsregionen, varit omfattande. En mycket stor andel av de finskspråkiga som nu är bosatta i Svenskfinland är sålunda inflyttade från andra delar av landet. Svenskspråkiga har haft en betydligt lägre rörlighet vad beträffar flyttningar inom landet, vilket har medfört att de i mycket högre grad än finskspråkiga utgör lokalt infödda personer i en region.

I och för sig förekom det under 1900-talets början också en stor inflyttning av svenskspråkiga personer från Österbotten och Nyland till stadsdelar som Berghäll och Sörnäs i Helsingfors (Waris 1973; Finnäs 1997b). En betydande del av denna svenska arbetarklass förfinskades inom loppet av nästan en generation. Förfinskningen av Svenskfinland har därför inte skett enbart till följd av finsk inflyttning, och man kunde också tänka sig att det har förekommit en "avtappning" av den svenska arbetarklassen. De kohorter som finns i de

data som används här inkluderar emellertid inte de svenskspråkiga inflyttare som har förfinskats, utan deras ättlingar, vilka har finska som modersmål.

Figur 4. Karta över Svenskfinland.

Regionerna som används inkluderar följande kommuner:

(1) Helsingfors: Esbo, Grankulla, Helsingfors och Vanda. (2) Övriga Nyland: Ekenäs, Hangö, Ingå, Karis, Kyrkslätt, Lojo, Pojo och Sjundeå. (3) Östra Nyland: Borgå, Lappträsk, Liljendal, Lovisa, Mörskom, Pernå, Pyttis, Sibbo och Strömfors. (4) Åbo: Åbo. (5) Övriga Åboland: Dragsfjärd, Finby, Houtskär, Iniö, Kimito, Korpo, Nagu, Pargas, Västanfjärd samt Åland. (6) Österbotten: Jakobstad, Karleby, Kaskö, Korsholm, Korsnäs, Kristinestad, Kronoby, Larsmo, Malax, Maxmo, Nykarleby, Närpes, Oravais, Pedersöre, Vasa och Vörå.

I tabell 1 kan vi se att 82 procent av alla svenskspråkiga i Svenskfinland bor i det landskap där de är födda, i jämförelse med 49 procent bland finskspråkiga. Om vi därtill inkluderar personer som är födda i ett annat landskap i Svenskfinland är siffran 95 procent bland svenskspråkiga,³ i jämförelse med 55 procent bland finskspråkiga. Den region som innehåller den lägsta andelen infödda svenskspråkiga är Åbo, vilket till stor del beror på att de studie- och arbetsmöjligheter som erbjuds där lockar svenskspråkiga inflyttare. Åbo är den region som har högst andel infödda finskspråkiga, medan Östra Nyland har lägst andel infödda finskspråkiga. Andelen infödda finskspråkiga i Övriga Åboland är också hög, men de är relativt få i antal.

Tabell 1. Geografisk härkomst för svenskspråkiga respektive finskspråkiga i Svenskfinland.

	Helsingfors	Övriga Nyland	Östra Nyland	Åbo	Övriga Åboland	Österbotten	Totalt
Svenskspråkiga, % födda i							
Samma landskap	75	85	77	49	79	93	82
Något landskap i Svenskfinland	92	97	97	92	93	96	95
Finskspråkiga, % födda i							
Samma landskap	47	49	31	61	61	49	49
Något landskap i Svenskfinland	52	56	52	68	70	54	55

Andelarna är uträknade på basis av data som används i uppsatsen och representerar situationen år 1999. Med landskap i Svenskfinland avses ett landskap som innehåller tvåspråkiga kommuner: Nyland, Östra Nyland + Pyttis, Egentliga Finland + Åland, eller Österbotten + Karleby.

Geografisk härkomst och ekonomiskt välbefinnande i termer av tillgångar kan av flera orsaker vara korrelerade. Det finns dock väldigt få internationella studier som jämför infödda och icke-infödda i detta avseende (Hao, 2001). Är man rotfast i en region kan det påverka både förmögenhetsackumulering och benägenheten att köpa egen bostad, vilket kan motiveras av bättre kapitaltillgångar genom goda sociala nätverk (jmf. Fisman, 2003). Därtill kan man tänka sig att benägenheten att arva, samt att behålla ärvda tillgångar, är större om man är rotad i en region. Ett bostadsköp betraktas förmodligen också som en mindre riskfylld investering för en infödd person, eftersom denne sannolikt har en lägre flyttbenägenhet.

Vad gäller inkomst är det sannolika sambandet mellan rotfasthet och ekonomisk framgång inte lika entydigt. Om vissa typer av människor flyttar till följd av de arbetsmöjligheter som erbjuds på särskilda orter, kan det inverka positivt på deras inkomster i relation till ursprungsbefolkningens inkomster. Å andra sidan kan det också vara så att en person som är konkurrenskraftig på arbetsmarknaden har möjlighet att bo kvar i sin hemregion. Regionala skillnader i näringsstruktur, och koncentration av inflyttade till vissa branscher på arbetsmarknaden, kan därtill göra att det finns områdesvis variation i inkomstskillnader mellan infödda och icke-infödda.

Variablerna språkgrupp och geografisk härkomst kombineras i uppsatsen till en ny variabel som återger om en person är (1) svenskspråkig, (2) infödd finskspråkig, eller (3) icke-infödd finskspråkig. Jag har valt att inte separera infödda och icke-infödda svenskspråkiga eftersom de senare utgör en relativt liten grupp, i synnerhet vad beträffar dem som är födda utanför Svenskfinland.

Med infödd finskspråkig avser jag en person, bosatt i Svenskfinland, som är född i nuvarande boendelandskap. Finskspråkiga i Svenskfinland som bor i ett landskap i vilket de inte är födda betraktas som icke-infödda.

I det följande kommer jag att studera om bakomliggande faktorer såsom boenderegion, geografisk härkomst, samt socioekonomiska och demografiska variabler kan förklara de språkgruppsskillnader i ekonomiskt välstånd som kan observeras på aggregerad nivå.

Resultat

Tabell 2 och tabell 3 anger andelen män respektive kvinnor med hög förmögenhet, ägobostad respektive hög inkomst enligt boenderegion och språkgrupp/härkomst. En betydligt högre andel män än kvinnor har en god ekonomisk situation. Skillnaden mellan svenskspråkiga, infödda finskspråkiga och icke-infödda finskspråkiga är dock i det närmaste identisk mellan könen. Jag har därför valt att i första hand koncentrera mig på situationen bland män.

Tabell 2. Andelen män i åldern 16-65 år med en god ekonomisk situation enligt olika indikatorer i respektive region och enligt språkgrupp/härkomst.

	Helsingfors	Övriga Nyland	Östra Nyland	Åbo	Övriga Åboland	Österbotten
% med förmögenhet > 200 000 mk bland						
Svenskspråkiga	23 (7)	20 (31)	20 (35)	12 (5)	21 (80)	25 (48)
Infödda finskspråkiga	10 (47)	11 (34)	13 (21)	9 (61)	11 (13)	8 (28)
Icke-infödda finskspråkiga	15 (46)	12 (35)	11 (44)	10 (34)	5 (7)	15 (24)
% med ägobostad bland						
Svenskspråkiga	62	76	79	55	74	84
Infödda finskspråkiga	54	69	68	62	65	67
Icke-infödda finskspråkiga	53	61	69	51	59	68
% med inkomst > 150 000 mk bland						
Svenskspråkiga	48	36	36	39	40	30
Infödda finskspråkiga	36	38	25	28	31	29
Icke-infödda finskspråkiga	47	47	47	32	32	40
Antal observationer	18448	3602	2964	3154	2684	7645

Talen inom parentes anger den procentuella andelen svenskspråkiga, infödda finskspråkiga respektive icke-infödda finskspråkiga i en region. Beskattningsbar inkomst, beskattningsbar förmögenhet och antal observationer gäller år 1999, medan bostadsägande representerar år 1997.

Tabell 3. Andelen kvinnor i åldern 16-65 år med en god ekonomisk situation enligt olika indikatorer i respektive region och enligt språkgrupp/härkomst.

	Helsingfors	Övriga Nyland	Östra Nyland	Åbo	Övriga Åboland	Österbotten
% med förmögenhet > 200 000 mk bland						
Svenskspråkiga	20 (6)	11 (31)	10 (35)	12 (5)	11 (76)	10 (47)
Infödda finskspråkiga	10 (41)	7 (35)	6 (20)	8 (55)	6 (14)	3 (24)
Icke-infödda finskspråkiga	12 (53)	9 (35)	7 (45)	9 (40)	4 (10)	7 (29)
% med ägobostad bland						
Svenskspråkiga	61	73	77	57	73	81
Infödda finskspråkiga	52	67	68	63	69	69
Icke-infödda finskspråkiga	55	71	71	57	63	70
% med inkomst > 150 000 mk bland						
Svenskspråkiga	29	14	14	19	17	10
Infödda finskspråkiga	21	15	6	9	14	6
Icke-infödda finskspråkiga	28	21	21	16	17	17
Antal observationer	19681	3437	2848	3397	2509	7645

Kommentarer till tabellen motsvarar de i tabell 2.

I fråga om förmögenhet ligger svenskspråkiga över nivån för finskspråkiga i alla de regioner som studeras. Situationen vad beträffar bostadsägande är väldigt likartad. Det enda undantaget är infödda finskspråkiga i Åbo, bland vilka andelen bostadsägare är större än bland både svenskspråkiga och icke-infödda finskspråkiga. Detta kan tänkas bero på att finskspråkiga Åbobor av tradition har bott i områden av staden där privat bostadsägande är vanligt.

Fördelningen av hög inkomst, däremot, tenderar att vara starkt relaterad till boenderegion. I Helsingfors, Åbo och Övriga Åboland är andelen svenskspråkiga personer med hög inkomst betydligt högre än andelen finskspråkiga. I Övriga Nyland, Östra Nyland och Österbotten, å andra sidan, tenderar icke-infödda finskspråkiga att ha högre inkomst än både svenskspråkiga och infödda finskspråkiga.

Ovanstående beskrivning visar att det inom regioner finns en betydande variation i den ekonomiska situationen mellan språkgrupper, men också mellan infödda och icke-infödda finskspråkiga. Denna variation kan dock i hög grad bero på skillnader i fördelning av socioekonomiska och demografiska variabler. Detta har jag analyserat med hjälp av logistiska regressionsmodeller. Målsättningen är att få veta om det kvarstår skillnader mellan svenskspråkiga, in-

födda finskspråkiga och icke-infödda finskspråkiga också efter att inverkan av variabler som kan förväntas vara starkt relaterade till ekonomisk framgång har beaktats. Ifall svenskspråkiga har en mer gynnsam fördelning än finskspråkiga, och icke-infödda finskspråkiga en mer gynnsam fördelning än infödda finskspråkiga, borde skillnaderna mellan grupper reduceras.

Tabell 4. Effekt av språkgrupp/härkomst på det logarimerade oddset för god ekonomisk situation, män i åldern 16-65 år.

	Helsingfors	Övriga Nyland	Östra Nyland	Åbo	Övriga Åboland	Österbotten
Antal observationer	2260320	47375	39257	39545	35046	100897
Antal individer	25603	5484	4377	5261	3572	10538
Förmögenhet >200 000 mk						
Infödd: ej justerat	-1,00 (0,01)	-0,59 (0,02)	-0,46 (0,02)	-0,60 (0,03)	-0,96 (0,03)	-1,37 (0,01)
Infödd: ålder, utbildning	-0,39 (0,01)	-0,18 (0,02)	-0,06 (0,02)	0,05 (0,04)	-0,97 (0,03)	-1,08 (0,01)
Infödd: alla variabler	-0,36 (0,01)	-0,12 (0,02)	-0,05 (0,03)	0,00 (0,04)	-0,94 (0,04)	-0,90 (0,01)
Icke-infödd: ej justerat	-0,58 (0,01)	-0,54 (0,02)	-0,73 (0,02)	-0,53 (0,04)	-1,10 (0,04)	-0,68 (0,01)
Icke-infödd: ålder, utbildning	-0,64 (0,01)	-0,61 (0,02)	-0,81 (0,02)	-0,21 (0,04)	-1,39 (0,04)	-0,95 (0,01)
Icke-infödd: alla variabler	-0,61 (0,01)	-0,51 (0,02)	-0,68 (0,02)	-0,18 (0,04)	-1,39 (0,04)	-0,78 (0,01)
Bostadsägande						
Infödd: ej justerat	-0,34 (0,01)	-0,20 (0,01)	-0,36 (0,01)	0,14 (0,02)	-0,37 (0,02)	-0,86 (0,01)
Infödd: ålder, utbildning	0,00 (0,01)	-0,03 (0,01)	-0,18 (0,02)	0,46 (0,03)	-0,36 (0,02)	-0,70 (0,01)
Infödd: alla variabler	0,04 (0,01)	0,01 (0,01)	-0,14 (0,02)	0,43 (0,03)	-0,33 (0,02)	-0,47 (0,01)
Icke-infödd: ej justerat	-0,36 (0,01)	-0,66 (0,01)	-0,61 (0,01)	-0,28 (0,02)	-0,50 (0,02)	-0,80 (0,01)
Icke-infödd: ålder, utbildning	-0,34 (0,01)	-0,74 (0,01)	-0,64 (0,01)	-0,15 (0,03)	-0,60 (0,02)	-0,88 (0,01)
Icke-infödd: alla variabler	-0,26 (0,01)	-0,65 (0,01)	-0,51 (0,01)	-0,11 (0,03)	-0,65 (0,02)	-0,67 (0,01)
Inkomst >150 000 mk						
Infödd: ej justerat	-0,65 (0,01)	0,12 (0,01)	-0,41 (0,01)	-0,81 (0,02)	-0,44 (0,02)	-0,19 (0,01)
Infödd: ålder, utbildning	-0,20 (0,01)	0,39 (0,01)	-0,04 (0,02)	-0,25 (0,02)	-0,38 (0,02)	0,08 (0,01)
Infödd: alla variabler	-0,14 (0,01)	0,43 (0,01)	0,11 (0,02)	-0,36 (0,03)	-0,26 (0,02)	0,19 (0,01)
Icke-infödd: ej justerat	-0,10 (0,01)	0,43 (0,01)	0,56 (0,01)	-0,48 (0,02)	-0,32 (0,02)	0,44 (0,01)
Icke-infödd: ålder, utbildning	-0,17 (0,01)	0,29 (0,01)	0,38 (0,01)	-0,15 (0,03)	-0,68 (0,02)	0,24 (0,01)
Icke-infödd: alla variabler	-0,16 (0,01)	0,29 (0,01)	0,48 (0,01)	-0,14 (0,03)	-0,69 (0,03)	0,26 (0,01)

Talen inom parentes anger standardfelen för estimaten. Jämförelsegruppen är svenskspråkiga. I modellerna med ålder och utbildning inkluderas ålder i 10-års intervall, utbildningsnivå i fem klasser, utbildningsinriktning i åtta klasser, samt respektive observationsår. I modellerna med alla variabler inkluderas därtill familjetyper i sju klasser, arbetsmarknadsstatus i fyra klasser, och månader i arbete i tre klasser. Antal observationer respektive antal individer representerar alla år i data, det vill säga modeller med inkomst som beroende variabel.

I tabell 4 och tabell 5 sammanfattas analysresultaten för män respektive kvinnor. Eftersom det förekommer en avsevärd nivåskillnad

mellan könen, och då inverkan av bakgrundsvariabler inte är den samma, är det inte möjligt att analysera dem tillsammans.

Tabell 5. Effekt av språkgrupp/härkomst på det logaritmerade oddset för god ekonomisk situation, kvinnor i åldern 16-65 år.

	Helsingfors	Övriga Nyland	Östra Nyland	Åbo	Övriga Åboland	Österbotten
Antal observationer	242547	45282	37598	42229	32647	94750
Antal individer	27433	5314	4245	5646	3572	10151
Förmögenhet >200 000 mk						
Infödd: ej justerat	-0,87 (0,01)	-0,55 (0,02)	-0,52 (0,03)	-0,56 (0,04)	-0,67 (0,04)	-1,18 (0,03)
Infödd: ålder, utbildning	-0,29 (0,01)	-0,18 (0,03)	-0,07 (0,03)	-0,20 (0,04)	-0,62 (0,05)	-0,89 (0,03)
Infödd: alla variabler	-0,28 (0,01)	-0,12 (0,03)	-0,03 (0,04)	-0,22 (0,04)	-0,55 (0,05)	-0,80 (0,03)
Icke-infödd: ej justerat	-0,58 (0,01)	-0,23 (0,02)	-0,28 (0,02)	-0,49 (0,04)	-0,99 (0,05)	-0,37 (0,02)
Icke-infödd: ålder, utbildning	-0,60 (0,01)	-0,42 (0,02)	-0,48 (0,03)	-0,52 (0,04)	-1,09 (0,05)	-0,57 (0,02)
Icke-infödd: alla variabler	-0,58 (0,01)	-0,37 (0,02)	-0,46 (0,03)	-0,50 (0,04)	-0,97 (0,06)	-0,48 (0,02)
Bostadsäggande						
Infödd: ej justerat	-0,34 (0,01)	-0,22 (0,01)	-0,58 (0,01)	0,17 (0,02)	-0,34 (0,02)	-0,61 (0,01)
Infödd: ålder, utbildning	0,03 (0,01)	-0,02 (0,01)	-0,40 (0,01)	0,40 (0,02)	-0,27 (0,02)	-0,46 (0,01)
Infödd: alla variabler	0,04 (0,01)	0,02 (0,01)	-0,43 (0,02)	0,34 (0,02)	-0,51 (0,02)	-0,32 (0,01)
Icke-infödd: ej justerat	-0,24 (0,01)	-0,22 (0,01)	-0,35 (0,01)	-0,07 (0,02)	-0,57 (0,02)	-0,50 (0,01)
Icke-infödd: ålder, utbildning	-0,26 (0,01)	-0,27 (0,01)	-0,34 (0,01)	-0,12 (0,02)	-0,62 (0,02)	-0,66 (0,01)
Icke-infödd: alla variabler	-0,17 (0,01)	-0,24 (0,01)	-0,30 (0,01)	-0,08 (0,02)	-0,50 (0,02)	-0,42 (0,01)
Inkomst >150 000 mk						
Infödd: ej justerat	-0,40 (0,01)	-0,00 (0,02)	-0,67 (0,02)	-0,84 (0,03)	-0,41 (0,03)	-0,29 (0,01)
Infödd: ålder, utbildning	0,03 (0,01)	0,27 (0,02)	-0,16 (0,03)	-0,09 (0,03)	-0,56 (0,03)	0,10 (0,02)
Infödd: alla variabler	0,00 (0,01)	0,31 (0,02)	-0,13 (0,03)	-0,09 (0,03)	-0,36 (0,04)	0,07 (0,02)
Icke-infödd: ej justerat	-0,01 (0,01)	0,56 (0,01)	0,48 (0,01)	-0,23 (0,02)	0,15 (0,02)	0,42 (0,01)
Icke-infödd: ålder, utbildning	0,05 (0,01)	0,36 (0,02)	0,29 (0,02)	0,06 (0,03)	0,13 (0,03)	0,27 (0,01)
Icke-infödd: alla variabler	-0,02 (0,01)	0,43 (0,02)	0,33 (0,02)	0,07 (0,03)	0,30 (0,03)	0,33 (0,01)

Kommentarer till tabellen motsvarar de i tabell 4.

Resultaten anger effekten av att vara infödd finskspråkig respektive icke-infödd finskspråkig, i jämförelse med att vara svenskspråkig, på det logaritmerade oddset för god ekonomisk situation. Det är sålunda icke-exponentierade koefficienter, samt standardfel, som anges. De beskrivna resultaten representerar modeller, anpassade för respektive region, (i) utan bakgrundsvariabler inkluderade, (ii) med kontroll för ålder, utbildningsnivå, utbildningsinriktning och observationsår, samt (iii) med beaktande av också familjetyp, arbetsmarknadsstatus och månader i arbete.⁴

Ålder och utbildning, såväl som familjefaktorer och arbetserfarenhet, har visat sig vara viktiga prediktorer av förmögen-

het (Hao 1996; Land och Russell 1996; Keister och Moller 2000). En förändring i estimat från den ojusterade modellen till modellen med ålder och utbildning återger sålunda betydelsen av skillnader i fördelning av humankapitalvariabler, medan en förändring från den sistnämnda till modellen med alla variabler inkluderade anger betydelsen av andra observerbara egenskaper.

Jämför vi resultaten mellan män och kvinnor ser vi att skillnaderna mellan de tre grupperna är likartade men något mindre för kvinnor, speciellt vad gäller beskattningsbar inkomst. Tidigare studier har också visat att språkgruppsskillnader på arbetsmarknaden är mindre bland kvinnor än bland män (Saarela och Finnäs 2003a; 2003d; Saarela 2003). Beskrivningen som följer fokuserar på situationen bland män.

Inverkan av kontrollvariabler är inte helt entydig, men i de allra flesta fall återger resultaten det faktum att svenskspråkiga har en mer gynnsam fördelning på variabler som främjar ekonomisk framgång, i första hand ålder och utbildning. Ser vi exempelvis på hög förmögenhet i Helsingfors är skillnaden på aggregerad nivå, i det logaritmerade oddset för hög inkomst mellan infödda finskspråkiga och svenskspråkiga, -1,00. Detta innebär att oddset för att ha hög inkomst reduceras med faktorn 0.37 ($\exp[-1,00]$) om man är infödd finskspråkig jämfört med om man är svenskspråkig. Inkluderas ålder och utbildning reduceras skillnaden i logaritmerat odds till -0.39, och ytterligare till -0.36 om övriga bakgrundsvariabler inkluderas.

Vad beträffar hög förmögenhet är andelen svenskspråkiga genomgående större. De enda finskspråkiga grupper bland vilka andelen förmögna är lika stor som bland motsvarande svenskspråkiga är infödda i Östra Nyland och Åbo. Notera (i tabell 1) att Östra Nyland är den region bland finskspråkiga som har den lägsta andelen infödda, medan Åbo är den region bland svenskspråkiga som har den lägsta andelen infödda.

Jag har testat om resultaten för förmögenhet är känsliga för huruvida personerna är bostadsägare, men det visade de sig inte vara.

Det bör också påpekas att jag har beaktat huruvida man är företagare eller jordbruksföretagare, men att detta inte verkar ha någon större inverkan på skillnaden mellan språkgrupper i förmögenhet. Emellertid är det så att informationen om företagande och jordbrukande i använda data är långtifrån uttömmande. Personer kan sålunda klassificeras som icke-företagare eller icke-jordbruksföretagare trots att de har kopplingar till familjeföretag och/eller jordbruk.

Situationen för bostadsägande motsvarar i hög grad den för förmögenhet. Andelen bostadsägare är genomgående större bland svenskspråkiga, med undantag för infödda finskspråkiga i Helsingfors och Östra Nyland, bland vilka den motsvarar den för

JAN SAARELA

svenskspråkiga. I Åbo är andelen bostadsägare bland infödda finskspråkiga till och med större än bland motsvarande svenskspråkiga.

Inom regioner kvarstår språkgruppsskillnader i inkomst också efter att inverkan av bakgrundsvariabler har beaktats. Mönstret är dock inte entydigt. I Helsingfors, Åbo och Övriga Åboland är andelen personer med hög inkomst betydligt större bland svenskspråkiga än bland motsvarande finskspråkiga, medan det motsatta är fallet i Övriga Nyland, Östra Nyland och Österbotten. Vad detta indikerar är svårt att säga med säkerhet. Det kan dock noteras att i områden där jordbrukande är ovanligt (Helsingfors och Åbo) är andelen personer med hög inkomst större bland svenskspråkiga än bland finskspråkiga, medan skillnader i förmögenhet till svenskspråkigas fördel är stora i gamla jordbruksområden som Övriga Åboland och Österbotten. Ytterligare är det tänkbart, men på inget vis påvisbart, att inkomsterna hos personer med kopplingar till företag och jordbruk av olika anledningar är underrapporterade.

Bortsett från skillnaderna mellan språkgrupper är variationen i ekonomisk framgång mellan infödda finskspråkiga och icke-infödda finskspråkiga värd att notera. Andelen infödda finskspråkiga med hög förmögenhet är genomgående högre än motsvarande andel bland icke-infödda finskspråkiga, givet samma observerbara egenskaper. Det enda undantaget är Österbotten, där icke-infödda med hög förmögenhet är något högre. Bostadsägande återger samma mönster, men måhända ännu tydligare. Vad gäller inkomst tenderar skillnaden mellan infödda finskspråkiga och icke-infödda finskspråkiga att vara relaterad till boenderegion. I Östra Nyland, Åbo och Österbotten är andelen infödda med hög inkomst mindre än bland icke-infödda, medan det motsatta är fallet i Övriga Nyland och Övriga Åboland. I Helsingforsregionen är skillnaden mellan dessa två grupper marginell.

För att få en inblick i vad modellestimaten betyder i termer av andelar, har jag i tabell 6 och 7 gjort en sammanställning. Tabellerna anger för män respektive kvinnor den förväntade andelen personer med god ekonomisk situation i en referensgrupp, vilken utgörs av 36-45-åringar med utbildning på grundnivå och allmän utbildningsinriktning. De är gifta och har inga barn i hushållet, samt är löntagare som har arbetat tolv månader under år 1987. Denna kombination av egenskaper, som på aggregerad nivå är de vanligaste, kan för vissa regioner verka något långsökt. Den möjliggör dock regionvisa jämförelser.

Det framgår att en stor del av språkgruppsskillnaderna i förmögenhet och bostadsägande kvarstår, trots att de har reducerats avsevärt när fördelningen av bakgrundsvariabler har beaktats (jämför med tabell 2 och tabell 3). En betydande del av den kvarvarande skillnaden finns dock mellan infödda finskspråkiga och icke-infödda

finskspråkiga. I fråga om inkomst tenderar variationen mellan de tre grupper som studeras att vara beroende av boenderegion.

Tabell 6. Förväntad andel män med god ekonomisk situation i referensgruppen.

	Helsing - fors	Övriga Nyland	Östra Nyland	Åbo	Övriga Åboland	Öster- botten
% med förmögenhet > 200 000 mk bland						
Svenskspråkiga	10	10	12	3	18	21
Infödda finskspråkiga	7	9	11	3	8	10
Icke-infödda finskspråkiga	6	6	6	3	5	11
% med ägobostad bland						
Svenskspråkiga	68	79	80	71	81	86
Infödda finskspråkiga	68	79	78	79	75	79
Icke-infödda finskspråkiga	62	66	71	69	69	75
% med inkomst > 150 000 mk bland						
Svenskspråkiga	48	27	25	38	33	19
Infödda finskspråkiga	45	36	27	30	28	23
Icke-infödda finskspråkiga	44	33	35	35	20	24

Siffrorna är baserade på resultaten av de logistiska regressionsmodellerna. Referenspersonen har följande egenskaper: 36-45 år, utbildning på grundnivå, allmän utbildningsinriktning, gift, inga barn i hushållet, löntagare, arbetat tolv månader, observerad år 1987.

Tabell 7. Förväntad andel kvinnor med god ekonomisk situation i referensgruppen.

	Helsing- fors	Övriga Nyland	Östra Nyland	Åbo	Övriga Åboland	Öster- botten
% med förmögenhet >200 000 mk bland						
Svenskspråkiga	6	3	3	4	3	4
Infödda finskspråkiga	5	3	3	3	2	2
Icke-infödda finskspråkiga	4	2	2	2	1	2
% med ägobostad bland						
Svenskspråkiga	67	74	84	80	73	86
Infödda finskspråkiga	68	74	78	85	62	81
Icke-infödda finskspråkiga	63	69	80	78	62	80
% med inkomst > 150 000 mk bland						
Svenskspråkiga	9	3	3	4	4	2
Infödda finskspråkiga	9	4	3	3	3	2
Icke-infödda finskspråkiga	9	5	5	4	6	3

Kommentarer till tabellen motsvarar de i tabell 6.

Konklusioner

Ifall man betraktar beskattningsbar förmögenhet och bostadsägande som indikatorer på ekonomiskt välstånd visar mina resultat att svenskspråkiga i Finland är överrepresenterade bland dem som har det bättre ställt, också efter att skillnader i fördelning av socioekonomiska och demografiska variabler har beaktats. Eftersom andelen förmögna är lägre bland icke-infödda finskspråkiga än bland svenskspråkiga och infödda finskspråkiga, tyder resultaten också på att ekonomiskt välstånd är relaterat till huruvida en person har sina rötter i nuvarande boenderegion.

Språkgruppsskillnader i andelen personer med hög förmögenhet är störst i områden med en övervägande svenskspråkig bosättning – Österbotten och Övriga Åboland – samt i huvudstadsregionen där finlandssvenskar av tradition har haft en nyckelposition inom näringsliv och offentligt beslutsfattande (jmf. Saarela och Finnäs, 2003c). En utgångspunkt i fortsatta analyser kunde därför vara att studera om förmögenhet är relaterad till språkstrukturen i en kommun, samt till andelen infödda i en region. Ett sådant utfall skulle vara i linje med hypotesen om att en befolkningsgrupp gynnas av att leva geografiskt koncentrerad (jmf. Massey and Denton, 1988; Borjas, 2000; Clark och Drinkwater, 2002). I dylika kommuner kunde man tänka sig att social integrering främjar ackumulering av förmögenhet, eller upprätthållandet av ursprunglig förmögenhet. Det är också möjligt att andelen infödda kan användas som en indikator på lokalbefolkningens historiska språkhomogenitet och därmed den tidsmässiga förändringen av språkstrukturen på en ort.

Vad beträffar fördelningen av hög inkomst ser det ut att finnas underliggande faktorer som jag inte har lyckats beakta, exempelvis regionvisa skillnader i näringsstruktur och social struktur mellan de grupper som har studerats (jmf. McRae, 1997). En alternativ kategorisering av regionvariabeln kunde kanske ge bättre insikt i denna fråga.

Slutsatsen av innevarande studie är att det verkar finnas ett positivt samband mellan rotfasthet och förmögenhet. Tillsammans med socioekonomiska och demografiska variabler ligger detta bakom en avsevärd del av välståndsskillnaderna mellan språkgrupper. En mer sofistikerad användning av regionvariabeln, en ytterligare separering av svenskspråkiga i infödda och icke-infödda, samt analyser med modeller som bättre utnyttjar variationen i förmögenhetsvariabeln, exempelvis dubbelcensurerade tobitmodeller, skulle förmodligen ge bättre möjligheter att studera detta samband. En tänkbar utgångspunkt är att svenskspråkiga betraktas som antingen regionalt infödda eller icke-regionalt infödda, eftersom de praktiskt

taget alla härstammar från Svenskfinland. Finskspråkiga, å andra sidan, skulle då bestå av första generationens eller andra till fjärde generationens immigranter, eftersom de flesta har invandrat till Svenskfinland från andra delar av landet eller är ättlingar till människor som har gjort det. Slutligen bör det påpekas att man, på basis av resultat från data representerande en tidsperiod som sträcker sig från slutet av 1980-talet fram till slutet av 1990-talet, skall vara något försiktig med att generalisera. Ett längre tidsperspektiv skulle onekligen ge ännu bättre insyn i de frågor som är av intresse.

Fotnoter

*Jag är tacksam för kommentarer av Fjalar Finnäs, Tore Weijola, Eskil Wadensjö, två anonyma personer, samt seminariedeltagare vid Växjö universitet och Turku Center for Welfare Research.

¹ En kommun klassificeras som tvåspråkig om språkminoriteten utgör minst åtta procent eller 3000 invånare.

² Andelen finskspråkiga män med en beskattningsbar förmögenhet, det vill säga en positiv nettoförmögenhet, är 37 procent. Motsvarande andel bland svenskspråkiga män är 51, bland finskspråkiga kvinnor 40, och bland svenskspråkiga kvinnor 44.

³ Majoriteten av de resterande fem procenten utgörs av utlandsfödda, det vill säga emigranters barn som har återvänt till Finland.

⁴ Analyser på data från de enskilda åren motsvarar i stort de resultat som redovisas här.

Literatur

- Borjas, George (2000) Ethnic enclaves and assimilation. *Swedish Economic Policy Review* 7, 89-122.
- Clark, Kenneth & Drinkwater, Stephen (2002) Enclaves, neighbourhood effects and employment outcomes: Ethnic minorities in England and Wales. *Journal of Population Economics* 15, 5-29.
- Dietz, Robert & Haurin, Donald (2003) The social and private micro-level consequences of homeownership. *Journal of Urban Economics* 54, 401-450.
- Finnäs, Fjalar (1997a) Social integration, heterogeneity, and divorce: The case of the Swedish-speaking population in Finland. *Acta Sociologica* 40, 263-277.
- Finnäs, Fjalar (1997b) Helsingfors svenska befolkning. Utvecklingen under 1900-talet och framtidsutsikterna. *Laboratorium för Folk och Kultur, Bulletin Nr 2. Helsingfors: Brages Sektion för Folklivsforskning*, 28-33.
- Finnäs, Fjalar (2003) The Swedish-speaking population on the Finnish labour market. *Yearbook of Population Research in Finland* 39, 91-101.
- Finnäs, Fjalar & O'Leary, Richard (2003) Choosing for the children: The affiliation of the children of minority-majority group intermarriages. *European Sociological Review* 19, 483-499.
- Fisman, Raymond (2003) Ethnic ties and the provision of credit: Relationship-level evidence from African firms. *Advances in Economic Analysis & Policy* 3, Article 4.
- Hao, Lingxin (1996) Family structure, private transfers, and the economic well-being of families with children. *Social Forces* 75, 269-292.
- Hao, Lingxin (2001) Wealth of immigrant and native-born Americans. Manuskript. Johns Hopkins University, Department of Sociology.
- Keister, Lisa A. & Moller, Stephanie (2000) Wealth inequality in the United States. *Annual Review of Sociology* 26, 63-81.

JAN SAARELA

- Land, Kenneth & Russell, Stephen (1996) Wealth accumulation across the adult life course: Stability and change in sociodemographic covariate structure of net worth data in the survey of income and program participation, 1984-1991. *Social Science Research* 25, 423-462.
- Massey, Douglas & Denton, Nancy (1988) The dimensions of residential segregation. *Social Forces* 67, 281-315.
- McRae, Kenneth (1997) *Conflict and compromise in multilingual societies: Finland*. Waterloo, Ontario: Wilfred Laurier University Press.
- Saarela, Jan (2002) Språkgruppskillnader i utkomststödstagande. *Ekonomiska Samfundets Tidskrift* 55, 89-97.
- Saarela, Jan (2003) Företagande och social bakgrund: En jämförelse av svenskspråkiga och finskspråkiga. *Työelämän Tutkimus*, förestående.
- Saarela, Jan & Finnäs, Fjalar (2003a) Can the low unemployment rate of Swedish-speakers in Finland be attributed to language-group and industrial structure? I J. Saarela *Essays on labour market outcomes in the bilingual area of Finland*. Doktorsavhandling. Åbo Akademi, Institutionen för samhällsekonomi och statistik.
- Saarela, Jan & Finnäs, Fjalar (2003b) Unemployment and native language: The Finnish case. *Journal of Socio-Economics* 32, 59-80.
- Saarela, Jan & Finnäs, Fjalar (2003c) Social background and education of Swedish and Finnish speakers in Finland. *European Journal of Education* 38, 445-456.
- Saarela, Jan & Finnäs, Fjalar (2003d) Interethnic wage variation in the Helsinki area. *Finnish Economic Papers*, förestående.
- Waris, Heikki (1973) *Työläisyhteiskunnan syntyminen Helsingin Pitkäsillan pohjoispuolelle*. Helsingfors: Weilin + Göös.